

Gaja Kos

Milan Petek Levokov: Potovanje v deželo Bonga-Bonga.

Ilustrirala Nataša Gregorič.

Spremna beseda: Maja Novak.

Pekel: Zavod Volosov hram, 2017.

Igrače, ki oživijo, potovanje, ki vključuje vrsto čudežnih postaj, vloga sanj ... vse to seveda poznamo iz številnih otroških knjig, bistveno vprašanje je, kako avtorji takšne nastavke zapolnijo s samosvojimi, izvirnimi idejami. Pisatelj in pesnik Milan Petek Levokov, ki za otroke in mladino v različnih žanrih ustvarja od konca devetdesetih let prejšnjega stoletja, na primer začne z vnašanjem nereda oziroma novosti v koledar – vpelje namreč nov, dodaten dan, 32. marec, dan igrač. Takrat igrače po vsem svetu oživijo in se igrajo po svoje. “Ljudje ta dan vedno prespite in ga sploh ne opazite!” pojasni slon dečku Lukcu, ki je svoje plišaste živali sredi noči zasačil, kako se odpravljajo na izlet. 32. marca je vse mogoče, vse sprejemljivo in vse izvedljivo.

Opica, tiger, medved, slon, miška in žirafa Lukca, ker jih je že zalotil, povabijo s seboj na potovanje v deželo Bonga-Bonga, kamor se pride tako, da se gre za nosom in se nato naredi ovinek v levo in v desno. Njihova prva postaja je “velik rumen piškot”, oprostite, Luna, kjer rešijo dva kometa, ki sta se jima nesrečno zavozlala repa. Temu, da lahko rdeči avtobus,

s katerim potujejo in je bil še nedolgo nazaj navadna igračka, meni nič tebi nič postane raketa, letalo ali ladja, se zdaj seveda ne čudimo več. Njihova druga postaja je severni tečaj, kamor se namenijo obiskat medvedovega bratranca in njegovo ženo. Tudi tu priskočijo na pomoč in se izkažejo za koristne, in sicer pri iskanju medvedjega mladička, ki ga je na odprto morje odneslo na odlomljeni ledeni plošči. Tu se pokaže nekaj avtorjevega humorja, ko slon ugotavlja, da je belega medveda v belem snegu enako težko videti, kot če bi se sam skrnil med rdeče jagode; bralcu ni bržkone nič jasno, vse dokler ne sledi "logična" razlaga: "Ker imajo sloni rdeče oči, jih je težko opaziti med rdečimi jagodami." Ah, seveda! V besedilu je moč najti tudi nekaj (besednega) poigravanja, ki je vezano predvsem na frazeme biti tiho kot miš, za mišjo dlako ... V poglavje *Pri belih medvedih* avtor mimogrede vpelje tudi ekološko tematiko (taljenje ledu, okoriščanje z belimi medvedi), a na dovolj nevsiljiv način, predvsem pa dogodivščino zašpili in poglavje zaključijo z izvirno rešitvijo: z domiselno finto z ledenimi biseri. Tretja postaja naših popotnikov je pri morskih deklicah, kjer avtor igra na obrnjeno logiko – Lukec je zanje prepričan, da obstajajo le v pravljicah, morske deklice pa se o ljudeh in živalih učijo celo v šoli, vendar do zdaj kljub temu niso verjele, da v resnici obstajajo. Četrto postajo predstavlja čarovnica na Črnem otoku, ki se ji ob družini razigranih raziskovalcev takoj pcedijo sline in si že mane roke ob obetu slastne pojedine. Da se vse srečno izteče in da se zlobna čarovnica spremeni v dobro, se imajo popotniki zahvaliti miši, a bralec upravičeno pomisli, da je šlo vse skupaj pregladko in brez pravega sledenja logiki tega poglavja – čarovnico je tako strah miši, ki ji grozi, da jo bo pohrustala z bradavicami vred, da ji je pripravljena obljubiti kar koli (v tem primeru, da bo odčarala miškine prijatelje in postala dobra), pri tem pa kot da pozablja, da bi se miši lahko znebila z enim samim migljajem s čarovniško palico, ki jo je še malo prej urno in samozavestno vihtela. Tudi razlaga, zakaj se čarovnica ravno miši tako boji, je precej šibka in ji več domišljije in izvirnosti ne bi škodovalo: "Čarovnica se je – kot vse ženske – strašno bala miši." No ja ... Ko družbica živa in zdrava zapusti Črni otok, preleti še Deželo velikanov, Deželo pritlikavcev in Narobe svet – po skupih opisih dokaj "klasične" pravljicne dežele – ter slednjič prispe v deželo Bonga-Bonga. Glede na to, da se to zgodi že skoraj čisto na koncu knjige, bralec ugotavlja, da je potovanje pomembnejše od cilja (kar navsezadnje nakazuje tudi naslov), čeprav tudi cilj ni za odmet; Bonga-Bonga je namreč dežela, "kjer je vse mogoče, kjer so sanje resničnost in resničnost kot sanje". Ko v zadnjem, sedmem poglavju Lukec zjutraj staršem pripoveduje o svojih dogodivščinah, se

odrasla spomnita, da je – kako priročno! – prvi april in da ju je očitno sin že zjutraj lepo potegnil za nos.

Ilustracije Nataše Gregorič, ki je diplomirala na beneški likovni akademiji in je z Milanom Petkom Levokovom združila moči že pri nekaj knjigah (*Pet zvezdic*, *Pravljičarna kapitana Maria*, *Primer inšpektorja Parkeljtona*), bi bile ponekod lahko domišljijsko še bolj spuščene z vajeti in domiselno dodelane, predvsem v predstavitvah okolja, v katerem se junaki znajdejo; to še posebej velja za naslovno deželo Bonga-Bonga in za Črni otok. Nekatere, pravzaprav tiste najpreprostejše, so simpatične, na primer osamljen jokajoč beli medved. Ilustriran otroški roman *Potovanje v deželo Bonga-Bonga* sklepa kratka spremna beseda Maje Novak, ki se bere kot povabilo v domišljijske svetove knjig. V njej na začetku zapiše: “Po pravici povedano, ta pravljica ne potrebuje spremne besede. Nobena je ne.” Zapisanemu ne gre oporekati, izjema so seveda kakšne posebne, izjemne, antološke izdaje, v katerih je dodaten aparat, tudi v obliki spremne besede, potreben ali vsaj zelo dobrodošel. Ne morem pa se v celoti strinjati z naslednjim: “Pravljice so vase zaprta, zaključena, v sebi popolna alternativa veseljstva, kjer sme pravljicar postavljati pravila po lastni vseči, bralcem pa ne ostane drugega, kot da se z njimi sprijaznimo, se sprostimo in uživamo.” Če bi to vselej držalo, bi imeli torej same dobre pravljice; a žal ne uspe vsem, da bi bile *v sebi popolna* alternativa veseljstva, bralec pa ima na srečo možnost, da se z njimi vedno tudi ne sprijazni; v kakšnih najdemo neprepričljive like, druge se ne držijo lastne notranje logike, tudi v klišejskosti in podobnem bralec pač ne more uživati ...

O tem, kako je tokrat uspelo Milanu Petku Levokovu, torej kakšno oziroma kako popolno alternativo veseljstvu je ustvaril, sem nekaj zapisala že sprti – pokaže torej tako smisel za humor kot tudi za domiselne nastavke in rešitve zapletov ter izpiše lepo sklenjeno zgodbo, ponekod pa mu kaj malega tudi zmanjka oziroma z dogajanjem prehitro opravi, kot bi se mu preveč mudilo naprej, k naslednji ideji, k naslednji postaji. In še nekaj sem vseskozi pogrešala – vsaj malo izdelane značaje literarnih likov, predvsem živali in dečka; s tem bi avtor svojemu najnovejšemu otroškemu romanu lahko marsikaj dodal, predvsem bi karakterizacijo lahko izkoristil za še kakšen humoren učinek (tako pa je tako rekoč vse, kar izvemo, poleg tega, da so vsi popotniki zelo igrivi, dejstvo, da so žirafina najljubša igra skrivalnice, čeprav jo iz očitnega razloga vedno takoj najdejo, in da medved med spanjem smrči). Se torej bralec na svojem potovanju v deželo Bonga-Bonga lahko sprosti in uživa? Do neke mere vsekakor, tu in tam pa vsaj izbirčnega popotnika vendarle tudi kaj zmoti.